Ligo
Centrum voor Basiseducatie
Antwerpen

Laaggeletterd, laaggeschoold, traaglerend: Wat nu?

Veerle Mesdagh
Ilse Bertho
Milena Thys

06/05/26

Geletterdheid

Geletterdheid is…

- de competentie om informatie te verwerven, te verwerken en gericht te gebruiken in het dagelijkse leven
- met taal, cijfers en grafische gegevens kunnen omgaan en gebruik kunnen maken van ICT
- om op een goede manier te kunnen functioneren en participeren in de maatschappij

Ken je cursist

Ik ben Veerle.

Ik ben jarig vandaag.

Mijn geboortedatum is 10 11 1971.

Het is mijn verjaardag.

Vandaag word ik 50 jaar.

Pfffffffff, dat is oud.

Je zegt:

Proficiat !

Gefeliciteerd !

Gelukkige verjaardag !

We zingen:

Lang zal ze leven,

Lang zal ze leven,

Lang zal ze leven in de glooooo ciiiiii aaaaaa !

Ik ben Tikue.

Ik kom uit Eritrea.

Ik ben getrouwd.

Ik heb 6 kinderen.

Dit is mijn zoon.

Dit is mijn kleinzoon.

Ik ben 61 jaar.

Ik ben oud. Ik ben de oudste van de klas.

Ik woon in Schilde.

Dat is ver. Dat is 30 kilometer van de school.

Ik kom met de bus naar school.

In Eritrea was ik militair. Soldaat van het leger.

Dat was mijn beroep.

Ik was chauffeur van een grote tank. Ik rijd met de tank.

Veel (extra) werk ? Maar het rendeert !!!

- Veilig klasklimaat
- Fijn contact met de cursist + cursisten onderling
- Cursist leert beter
- Lesgever kan cursist beter begeleiden bij zijn/haar leerproces

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Laaggeletterdheid

- **Wat is moeilijk voor een laaggeletterde?**
- Basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en rekenen
- Informatie vinden, begrijpen en gebruiken
- Digitale informatie

→ Moeilijk participeren en functioneren in de samenleving

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Laaggeletterdheid

- **Wie is laaggeletterd?**
- Alle leeftijdsgroepen
- Grote groep bij anderstaligen MAAR niet allemaal!
- Laaggeletterd in elke taal, ook in de moedertaal

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Laaggeletterdheid

■ **Waarom is iemand laaggeletterd?**

- Beperkte scholingsgraad : van 0 tot 10 jaar / diploma lager secundair
- Gebrek aan zorg, aandacht en begeleiding
- Taalarme omgeving
- Persoonlijke factoren: concentratieproblemen en leerstoornissen
- Te weinig oefening

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Laaggeletterdheid

- **Verschillen in leerbaarheid en leertempo**

- Hoge leerbaarheid –> snelle vooruitgang (kansen gemist in eigen land)
- Gemiddelde leerbaarheid –> gemiddeld tot trager tempo
- Lage leerbaarheid –> (zeer) traag tempo

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Kenmerken en hoe daar rekening mee houden

■ **Invloed van omgeving en thuissituatie**

- Geef voldoende positieve feedback en bekrachtiging.

■ **Zelfbeeld en mate van zelfvertrouwen**

- Controleer begrip.
- Bevestig cursisten in wat ze wél kunnen en focus op wat ze al bijgeleerd hebben.
- Verbeter door bevestigend te herhalen maar er de fouten zelf uit te halen.
- Differentieer: tolereer meer fouten van zwakkere cursisten, minder van sterkere cursisten.

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Kenmerken en hoe daar rekening mee houden

- **Mate van zelfstandigheid**

- Bouw zelfstandig werk in de klas stap voor stap op.
- Licht huiswerk voldoende toe.
- Voer gesprekken over het leven buiten de klas.

- **Beperkte schoolse houding / leerhouding**

- Werk aan een actieve leerhouding : zelfstandig werken, zelfcorrigerende vaardigheden, huiswerk maken.
- Stuur productgericht werken bij naar procesgericht denken en handelen.

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Kenmerken en hoe daar rekening mee houden

■ **Trager tempo**

- Richt je op de ‘trage middenmoot’.
- Voorzie voldoende herhaling binnen een les.
- Werk cyclisch binnen een lessenreeks, binnen een module en tussen modules.

■ **Moeite met werkvormen**

- Vermijd ruis: duidelijke instructies, afbeeldingen, lettertype en lay-out
- Werk stap voor stap: van gekend naar nieuw, van receptief naar productief
- Houd het eenvoudig: focus op doelstelling

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Kenmerken en hoe daar rekening mee houden

■ **Beperkt abstractievermogen**

- Vertrek vanuit de eigen leefwereld van de cursisten.
- Schets voldoende context.
- Werk van concreet naar abstract.

■ **Weinig systematiek**

- Leer cursisten orde houden.
- Zorg voor orde in de les: spreken, eigen materiaal, bord, tafels, bordschrift
- Zorg voor orde in het materiaal: werkbladen, spelmateriaal, kaften, lay-out, lokaal

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Kenmerken en hoe daar rekening mee houden

■ **Moeizaam omgaan met geschreven teksten**

- Werk voldoende met verschillende tekstsoorten.
- Leer cursisten gestructureerd zoeken in teksten.

■ **Moeizaam schrijven**

- Wees realistisch in je verwachtingen.
- Houd de doelstellingen en basiscompetenties goed voor ogen.

Wie zijn onze laaggeletterde cursisten?

Kenmerken en hoe daar rekening mee houden

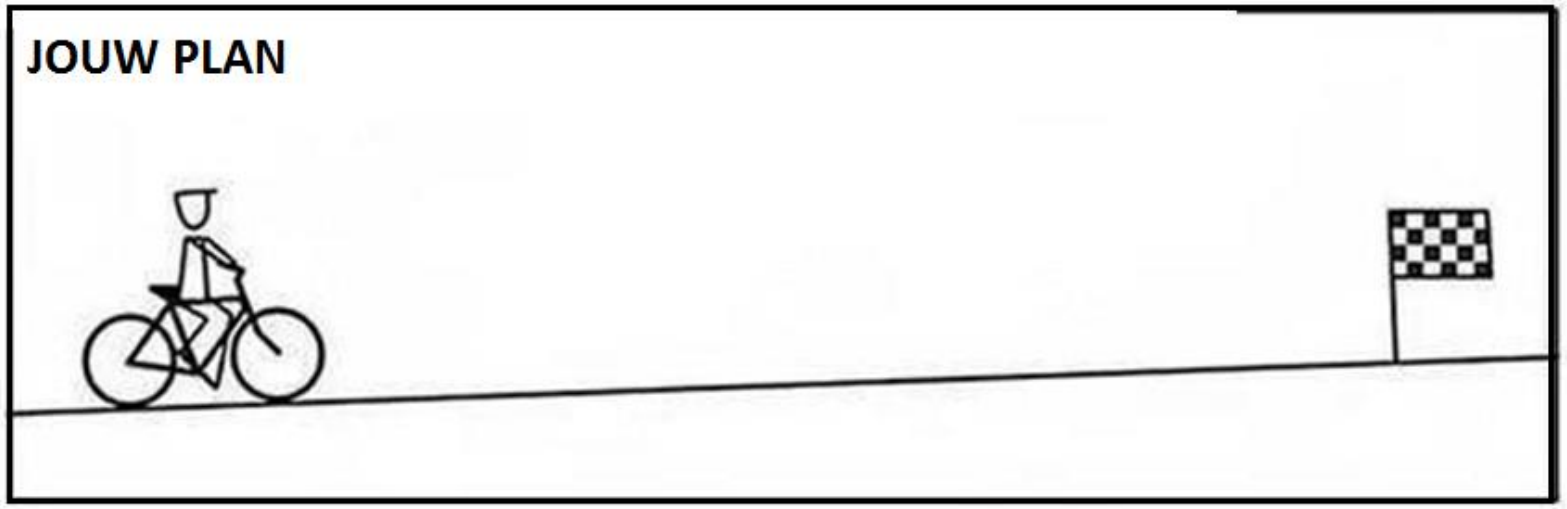
■ **Weinig transfer**

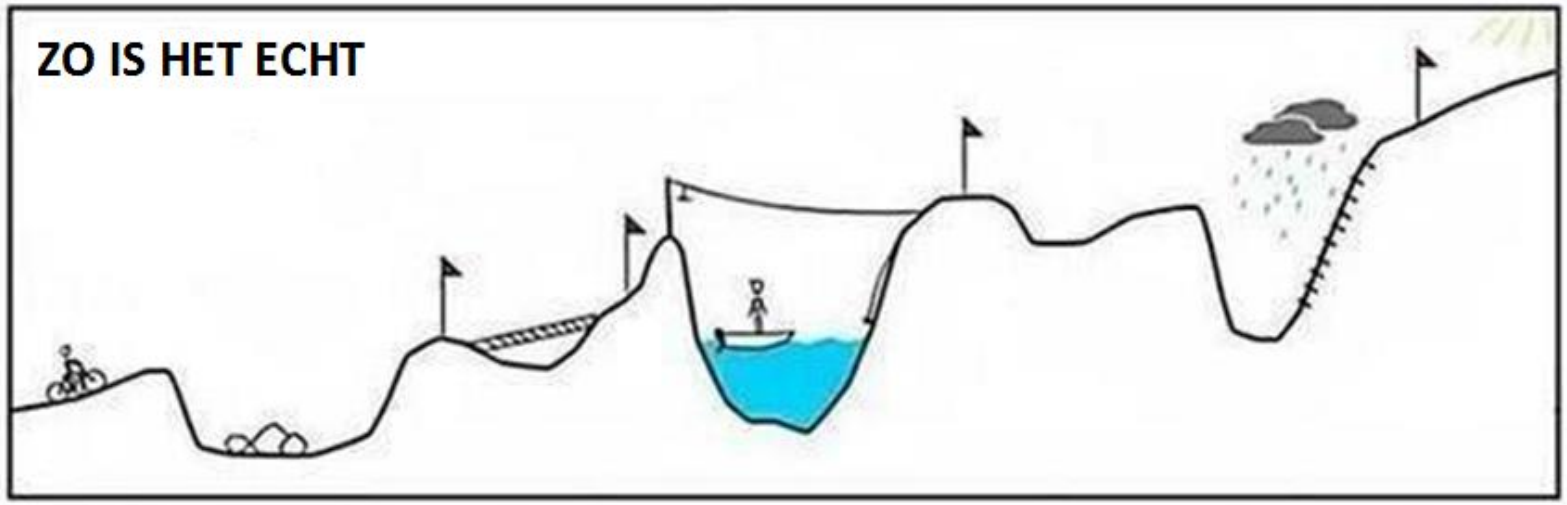
- Wijs expliciet op de ruime inzetbaarheid van woorden, zinnen en regels.
- Leg expliciet verbanden met wat eerder geleerd werd.

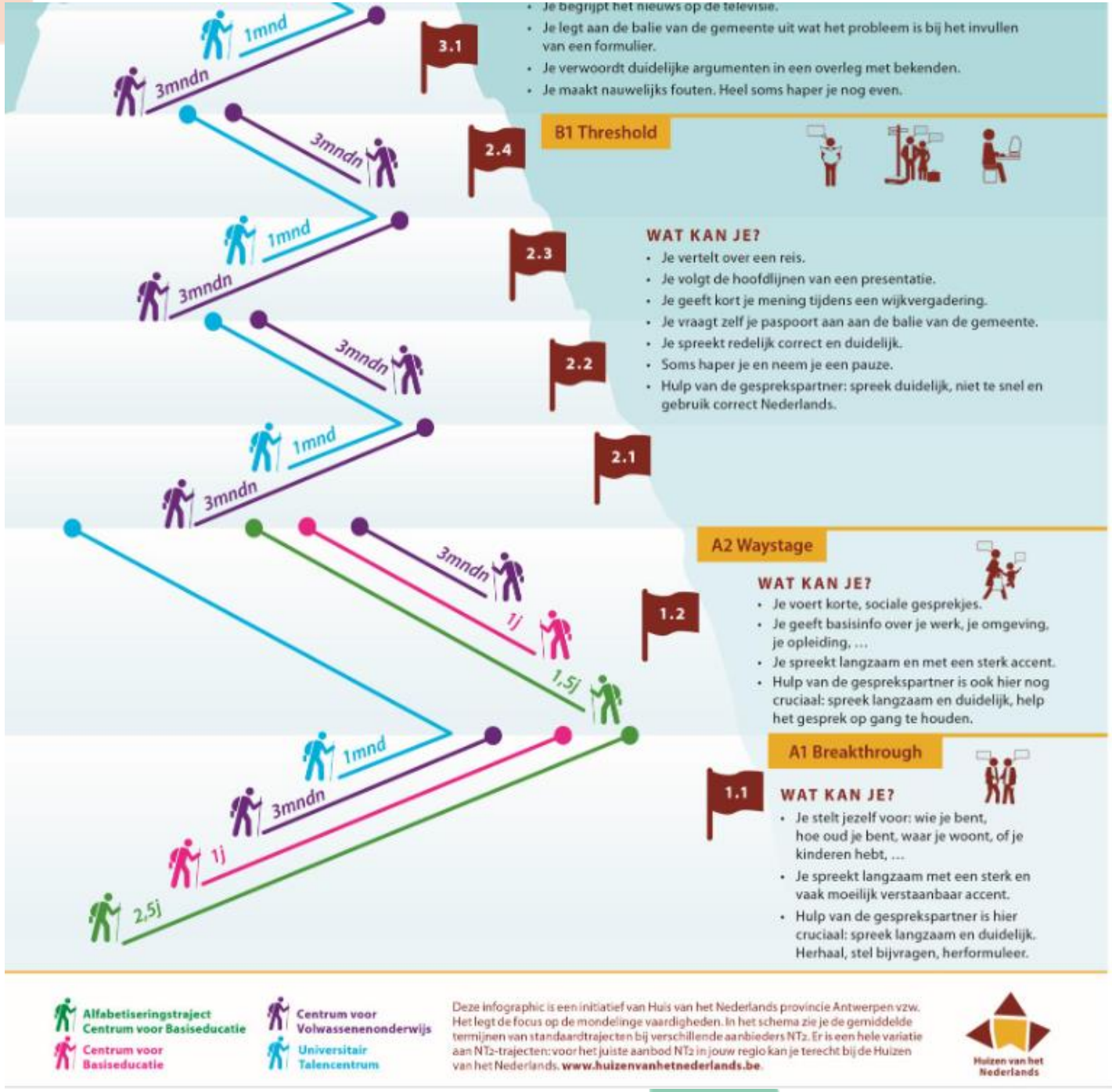
+

- Laat cursisten zelf zoeken naar andere situaties en verbanden met voorkennis.

Het traject

1mnd
3mndn
3.1
• Je begrijpt het nieuws op de televisie.
• Je legt aan de balie van de gemeente uit wat het probleem is bij het invullen van een formulier.
• Je verwoordt duidelijke argumenten in een overleg met bekenden.
• Je maakt nauwelijks fouten. Heel soms haper je nog even.
B1 Threshold
2.4
2.3
WAT KAN JE?
• Je vertelt over een reis.
• Je volgt de hoofdlijnen van een presentatie.
• Je geeft kort je mening tijdens een wijkvergadering.
• Je vraagt zelf je paspoort aan aan de balie van de gemeente.
• Je spreekt redelijk correct en duidelijk.
• Soms haper je en neem je een pauze.
• Hulp van de gesprekspartner: spreek duidelijk, niet te snel en gebruik correct Nederlands.
2.2
2.1
A2 Waystage
WAT KAN JE?
• Je voert korte, sociale gesprekjes.
• Je geeft basisinfo over je werk, je omgeving, je opleiding, ...
• Je spreekt langzaam en met een sterk accent.
• Hulp van de gesprekspartner is ook hier nog cruciaal: spreek langzaam en duidelijk, help het gesprek op gang te houden.
1.2
1j
1,5j
2,5j
A1 Breakthrough
WAT KAN JE?
• Je stelt jezelf voor: wie je bent, hoe oud je bent, waar je woont, of je kinderen hebt, ...
• Je spreekt langzaam met een sterk en vaak moeilijk verstaanbaar accent.
• Hulp van de gesprekspartner is hier cruciaal: spreek langzaam en duidelijk. Herhaal, stel bijvragen, herformuleer.
1.1
Alfabetiseringstraject
Centrum voor Basiseducatie
Centrum voor Basiseducatie
Centrum voor Volwassenenonderwijs
Universitair Talencentrum
Deze infographic is een initiatief van Huis van het Nederlands provincie Antwerpen vzw. Het legt de focus op de mondelinge vaardigheden. In het schema zie je de gemiddelde termijnen van standaardtrajecten bij verschillende aanbieders NT2. Er is een hele variatie aan NT2-trajecten: voor het juiste aanbod NT2 in jouw regio kan je terecht bij de Huizen van het Nederlands. www.huizenvanhetnederlands.be.
Huizen van het Nederlands

Belangrijke aandachtspunten:

Werkvormen
Materiaal
Instructies

Instructies

Eenvoudige instructies

- verwerkt in het materiaal

vb. 'Trek een lijn'

- iconen en vaste lay-out
- naar zelfstandigheid streven

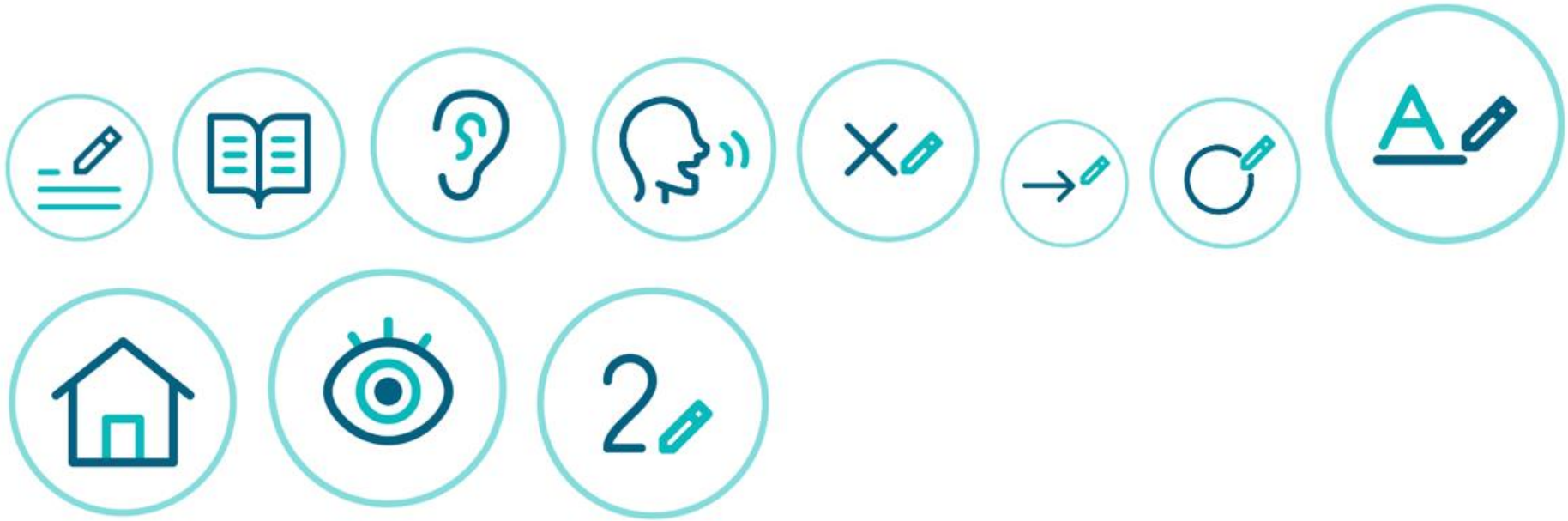
Complexere instructies

- niet-alledaagse werkvormen: hoekenwerk, carrousel, rondloopoefening, ...
- meer voorbereiding en begeleiding

Tips voor effectieve instructies

- start eenvoudig
- gebruik eenvoudige taal
- check begrip
- organiseer praktisch
- wijzig niets tijdens de oefening

Werkvormen

3-Sporenbeleid
Tempolezen
Groeizinnen
Klankprenten
Microdialogen
Riedels
…

Materiaal

Asherdoos
IZOS
Whiteboards
Smartphone/Tablets
Nedbox
(Kleine) Wablieft
Grammaticaboekje
CC = Color Cards
…

Ik lees de zinnen.

Lees

1. Ik doe.
   Ik doe het boek toe.

2. Ik poets.
   Ik poets met een doek.

3. Ik ben moe.
   Ik ben moe en doe mijn ogen toe.

4. Ik poets.
   Ik poets de vloer.
   Ik poets de vloer goed.

5. Ik zoek.
   Ik zoek een boek.
   Ik zoek een boek voor mijn broer.

6. De soep koelt.
   De soep koelt af.
   De soep koelt af in de koelkast.

Ik lees de zinnen.

Lees

1. Ik trouw.
   Ik trouw met jou.
   Ik trouw met jou omdat ik van je hou.

2. Ik voel me flauw.
   Ik voel me flauw en verkouden.
   Ik voel me flauw en verkouden en ik wil gauw beter worden.

3. Ik ben blauw.
   Ik ben blauw van de kou.
   Ik ben blauw van de kou en steek mijn handen in mijn mouw.

4. Mijn ouders.
   Mijn ouders zijn oud.
   Mijn ouders zijn oud en al heel lang getrouwd.

5. Mijn ring is oud.
   Mijn ring is oud en van goud.
   Mijn ring is oud en van goud en ik geef hem aan jou.

6. De auto botst.
   De auto botst op de vrouw.

Wil je het salon stofzuigen?

Okee, geen probleem.

Wil je de tafel dekken?

Natuurlijk.

Wil je de badkamer poetsen?

Ja zeker.

Wil je je kamer opruimen?

Ik heb geen tijd.

Wil je je kamer opruimen?

Ik heb geen tijd.

Ruim je kamer op!

Okee, ik doe het al.

Lees :

Het is maandag.

Sofie moet naar school.

Het is al laat !

Sofie gaat naar de bushalte.

Oei !

Sofie is haar brooddoos vergeten.

Ze gaat terug naar huis.

De brooddoos staat nog op tafel.

Ze neemt de brooddoos.

Ze steekt de brooddoos in haar boekentas.

Ze loopt naar de bushalte.

Ralfi Lezen:

- Gespreid over 5 lessen
- Wrdscht moet gekend zijn
- Ed leest 5 X voor, cs lezen mee
- Cs lezen per duo

Leesplezier

de klanken

kort	lang	speciaal
 i ik	10 ie tien	 oe soep
 a tas	 aa kaas	 ij ijs ei
 o pot	 oo doos	 ui fruit
 u rug	 uu muur	 ou vrouw au auto
 e pen	 ee eet	

Clusters voor

Ik lees de woorden.

Lees

sp-	kr-	br-	kl-
sport	kraan	braaf	klaar
speel	kroon	broer	klant
spook	krant	brand	klap
spin	kring	breek	klas
spuit	krijt	brood	kleur
spons	kraam	brief	kleed
spaar	kriek	bril	klein

gr-	dr-	pl-	fl-
graat	drink	plooi	flauw
graf	draai	plaat	flat
graag	droom	plak	fles
gratis	drank	plant	fluit
groot	draagt	plas	flap
griep	druk	plan	flink
groet	drie	plein	flos

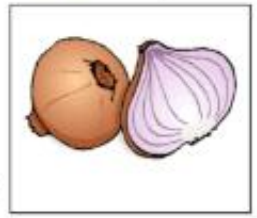
Ik schrijf de juiste letters.

Schrijf
Kies uit:

tr - st - kr - bl - sp - sch

1. Hij heeft geen _____oel. Hij staat recht.
2. Sam leest de _____ant.
3. De man is niet boos. Hij is _____ij.
4. De kinderen gaan _____ool.
5. Fatma geeft _____oemen aan de lerares.
6. Ik ga met de _____ein naar Oostende.
7. Maria komt uit _____anje.
8. Sander _____eelt voetbal op zaterdag.
9. Sofie _____eelt voetbal op donderdag.
10. De vrouw gaat met de _____am naar het ziekenhuis.

Trek een pijl

1

de pan

de ajuin

 6

2

de pot confituur

het pakje sigaretten

 7

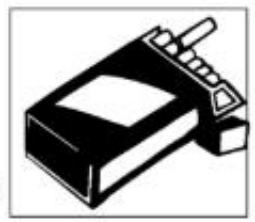
3

de blikopener

de pot

 8

de bloem

4

het potje yoghurt

 9

de handtas

5

het plastieken zakje

10

Vragen ?

veerle.mesdagh@ligo-antwerpen.be
ilse.bertho@ligo-antwerpen.be
milena.thys@ligo-antwerpen.be